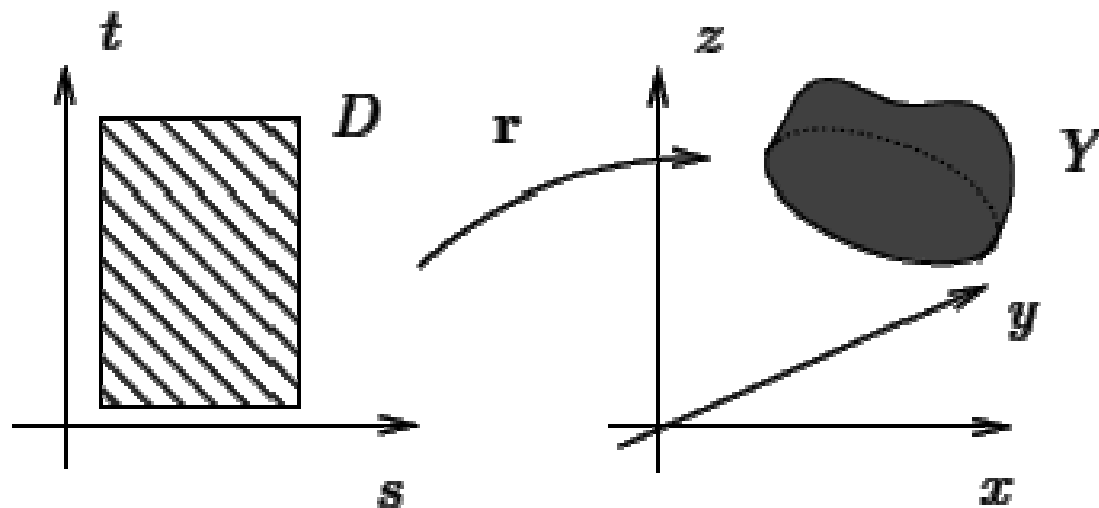

Ytintegraler, sammanfattning

För att beräkna en ytintegral: Välj en parametrisering $\mathbf{r}(s, t)$, $(s, t) \in D$ av ytan Y . Då är

$$\iint_Y f \, dS = \iint_D f(\mathbf{r}(s, t)) |\mathbf{r}'_s \times \mathbf{r}'_t| \, ds \, dt$$

Speciellt har vi att *arean* av ytan Y i rummet ges av

$$\iint_Y dS$$

Exempel på ytintegraler

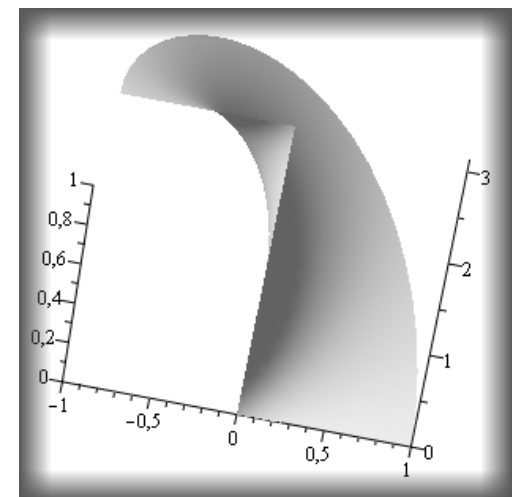
Ex Beräkna arean av en sfär med radien R

Ex Beräkna massan av en halvsfären med radien R , medelpunkt i origo och $z \geq 0$, när densiteten i (x, y, z) är z (massa / areaenhet)

Ex Härled en formel för beräkning av arean av ytan som uppstår när grafen till $f(x)$, $a \leq x \leq b$ roterar ett varv runt y -axeln ($f \geq 0$).

Ex Härled en formel för beräkning av arean av grafen till $f(x, y)$, $(x, y) \in D$.

Ex Ytan Y paramteriseras av $\mathbf{r}(s, t) = (s \cos t, s \sin t, t)$, $0 \leq s \leq 1$, $0 \leq t \leq \pi$. Den har i punkten $\mathbf{r}(s, t)$ densiteten s . Beräkna massan.

Tröghetsmoment

En kropp K roterar runt en axel l med *vinkelhastigheten* ω

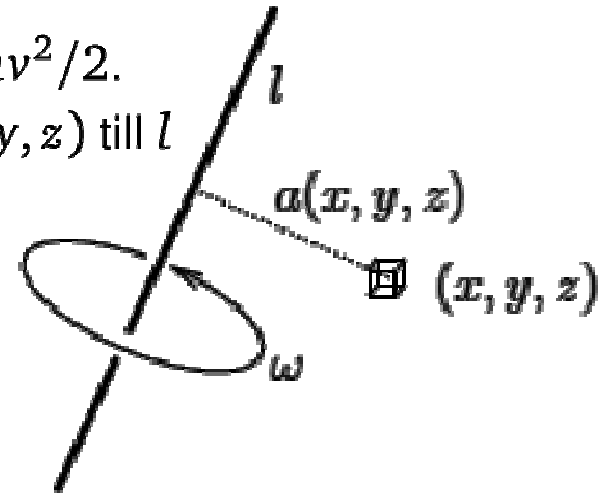
En massa som rör sig med farten v har *rörelseenergin* $mv^2/2$.

Ett litet volymelement i kroppen som har avståndet $a(x, y, z)$ till l rör sig med farten $a\omega$ och har då rörelseenergin

$$\frac{1}{2}\rho(a\omega)^2 dx dy dz$$

Kroppen har alltså rörelseenergin

$$\frac{1}{2}\omega^2 \iiint_K \rho a^2 dx dy dz = \frac{1}{2}\omega^2 J$$

där J kallas tröghetsmomentet av K map l

Ex Cylindern $y^2 + z^2 \leq 1$, $|x| \leq 1$ har i punkten (x, y, z) densiteten $1 + x^2$.
Beräkna tröghetsmomentet map z -axeln.

Tröghetsmomentet för en yta Y ges av

$$\iint_Y \rho a^2 dS = J$$

där a är avståndet till rotationsaxeln l

Ex Cylinderytan $x^2 + y^2 = 2$, $|z| \leq 3$ har i punkten (x, y, z) densiteten $1 + z^2$.
Beräkna tröghetsmomentet map z -axeln.

Masscentrum

Masscentrum för en kropp är en punkt kring vilken kroppen är i jämvikt med avseende på varje parallellverkande tyngdkraft.

Används för att i fysikaliska sammanhang ersätta en kropp med en punktformig massa.

Koordinaterna för masscentrum (x_T, y_T, z_T) kan beräknas enligt

$$mx_T = \iiint_K x\rho(x, y, z) dx dy dz$$

där K är kroppen med densitet ρ och massan m (som är integralen utan x).
Samma typ av formel för y_T, z_T .

Ex Kroppen K ges av $x^2 + y^2 \leq z \leq 1$. Den har i (x, y, z) densiteten z .
Bestäm masscentrum.

Koordinaterna för en ytas masscentrum (x_T, y_T, z_T) kan beräknas enligt

$$mx_T = \iint_Y x\rho(x, y, z) dS$$

där Y är ytan med densitet ρ och massan m (som är integralen utan x).
Samma typ av formel för y_T, z_T .

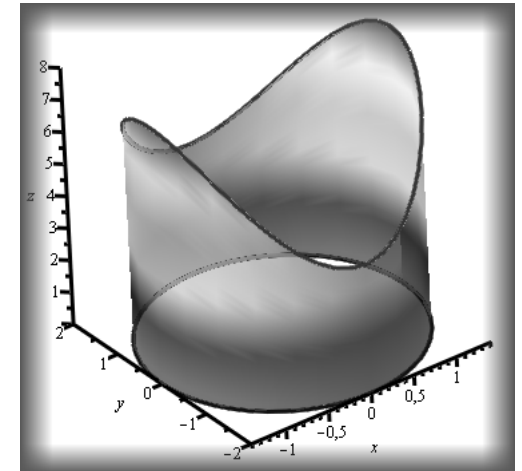
Ex Ytan Y ges av $x^2 + y^2 = z, z \leq 1$. Den har i (x, y, z) densiteten z .
Bestäm masscentrum.

Kurvintegraler

En funktion f är definierad i punkterna på en kurva γ i planet. Vi vill kunna beräkna *arean* mellan funktionens graf och kurvan. Betecknas med

$$\int_{\gamma} f(x, y) ds$$

Area under x, y -planet räknas som negativ.

Med samma typ av argument som för ytintegraler kan man komma fram till att den kan beräknas genom att man väljer en parametrisering $\mathbf{r}(t) = (x(t), y(t))$ $a \leq t \leq b$ av kurvan γ .

Man får

$$\int_{\gamma} f(x, y) ds = \int_a^b f(\mathbf{r}(t)) |\mathbf{r}'(t)| dt = \int_a^b f(x(t), y(t)) \sqrt{x'(t)^2 + y'(t)^2} dt$$

Area under x, y -planet räknas som negativ.

Ex Beräkna kurvintegralen $\int_{\gamma} xy ds$, där kurvan γ ges av $4 = 2x^2 + y^2$.

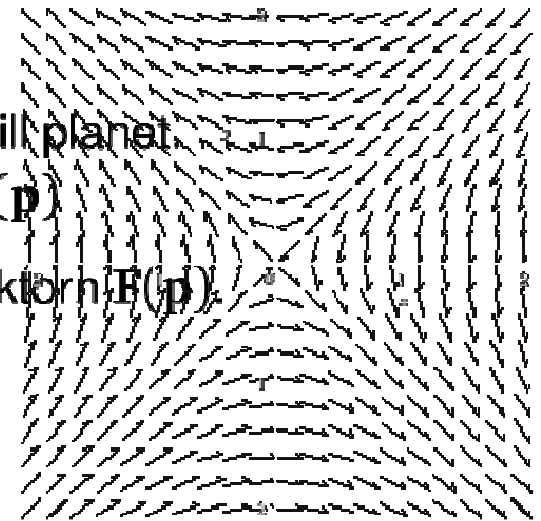
Vektorfält i planet

Ett vektorfält är en funktion $\mathbf{F}$ från ett öppet område i planet till planet.

Det betyder att vi för varje punkt $\mathbf{p}$ i området har en vektor $\mathbf{F}(\mathbf{p})$.

Vi illustrerar vektorfältet genom att i varje punkt $\mathbf{p}$ avsätta vektorn $\mathbf{F}(\mathbf{p})$.

Kan tänka: en kraft i varje punkt.

Ex Runt en ledare parallell med z -axeln uppstår två vektorfält i x, y -planet.
Ett elektrostatiskt $\mathbf{E}$ och ett elektromagnetiskt $\mathbf{B}$.

De ges av

$$\mathbf{E} = \left(\frac{x}{x^2 + y^2}, \frac{y}{x^2 + y^2} \right) \quad \mathbf{B} = \left(\frac{-y}{x^2 + y^2}, \frac{x}{x^2 + y^2} \right)$$

